

Esita xa Taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Alatala nu bara Isirayila bɔnsɔɛ sa e yaxui Babilɔnkae sagoe e xa yunubie xa fe ra. E naxa bu naa konyiya kui ɲɛ wuyaxie bun ma. A rapɔɲyi si gbɛtɛɛ fan naxa nɔ Yuwifi yaxui singee ra, Yuwifie fa lu nee xa mangɛya bun ma. Yi kitaabui fe falama naxan dangi Perise bɔxi ma Yuwifi ndee xa fe ra, naxee nu xili Morodekayi nun Esita.

Yuwifie xa diine nu sɛriye nde masenma, naxan mu nu rafanxi kaafiri sɛnbɛma nde ma Perise bɔxi ma, naxan nu xili Haman. A nu wama mixi birin xa a xinbi sin bɔxi ma a binyafe ra, kɔnɔ Morodekayi mu nu wama na rabafe, barima a nu na mɔɔli rabama Alatala gbansan nan bɛ. Na kui Yuwifie xa fe mu nu rafanxi a ma, a fa nate tongo a xa e tɔɔɔ.

Kɔnɔ Ala mɛɛnima a xa ɲama ma, a e mali e xa tɔɔɛ kui. Morodekayi taara xa di ginɛma Esita nu bara findi Perise mangɛ gine ra a xa tofanyi nun a xa tinxinyi xa fe ra. Na fe naxa a niya a xa nɔ mangɛ xungbe mayandide a xa a mali yi fe kui. Haman waxɔnfe ɲaaxi mu sɔɔɲɛya, barima Ala nu bara a xa mixi Esita lu Perise mangɛ sɛɛti ma Ala waxɔn waxati ma. Ala xa mangɛya gbo mangɛya birin bɛ. Amina.

Esita xa Taruxui

Mangε gine Fasati tondife mangε Asuyerusu be

¹ Mangε nde nu na naxan nu xili Asuyerusu. A xa mangeya folo Inidiya bɔxi nan ma, han a sa dɔxo Etiyopi bɔxi ra. Bɔxi keme mɔxɔɾen nun solofere nan nu na a xa nɔe bun ma.

² Na waxati, a nu dɔxoxi Suse ne, a xa mangataa.

³ A xa mangeya je saxan nde, a naxa xulunyi ti a xa mangedie nun a xa walikee be. Perise nun Mediya soori mangee, kuntigie, nun bɔxi gominæ naxa fa.

⁴ Mangε Asuyerusu naxa a xa naafuli, nun a xa dariye masen e be xi keme tongo solomasaxan bun ma.

⁵ Na to dangi, mangε naxa xulunyi ti Suseka birin be a xa tete kui. Xi solofere bun ma, banna nun setare birin naxa fa na xulunyi.

⁶ Mangε banxi naxa rafe ki fanyi ra. Dugi fiixee nun dugi fɔɔree nu gbakuxi luuti fiixee nun luuti gbeelie ra. Dugie gbakuxi luutie ma gbeti xurundee ra. Na birin nu xirixi geme dɔxoxi tofanyie ra. Xee ma kibanyi nun gbeti kibanyi tofanyie nu na. Bɔxi gbaata nu yailanxi geme tofanyi mooli moolie ra.

⁷ Mangε naxa weni gbegbe itaxun mixie ma, e xa na min xee ma pooti mooli wuyaxie kui.

⁸ Weni xasabi naxan e kenen, e naxa na min, barima mangε nu bara a xa walikee yamari, e xa mixie waxɔnfe raba.

⁹ Mangε gine Fasati fan naxa xulunyi ti ginee be mangε Asuyerusu xa banxi kui.

¹⁰ Xulunyi xi solofere nde, mange Asuyerusu to siisi weni ra, a naxa a xa batula solofere xili. Yi xeme solofere nu xili Mehuman, Bisita, Xarabona, Bigita, Abagita, Setari, nun Karakasi.

¹¹ Mange naxa a fala e be, e xa fa mange gine Fasati ra a xon ma. A xa a maxiri a fanyi ra, mange gine tonxuma xa doxo a xun ma, alako jama nun mangedi birin xa a xa tofanyi to. Gine tofanyi nan nu na Fasati ra.

¹² Konon mange gine Fasati naxa tondi mange xa yaamari ra, xerae naxan masen a be. Na naxa mange xonon ki fanyi.

¹³ Awa, mange naxa a xa lonnila solofere xili naxee nu seriye nun naamunyi kolon a fanyi ra.

¹⁴ Yi mangedi solofere nan ya: Kasena, Setara, Adamata, Tarasisi, Meresi, Marasena, nun Memukan. Yi Mediyakae nun Perisekae tide nu gbo birin be, barima e tan nan nu na mange seti ma.

¹⁵ Mange naxa e maxorin, «N tan mange Asuyerusu bara xerae rasiga mange gine Fasati ma a xa fa, konon a bara tondi n ma yaamari suxude. Seriye ki ma, a lanma n xa munse raba a ra?»

¹⁶ Memukan naxa a masen mange nun mangedi be, «Mange gine Fasati mu fe jaaxi rabaxi i tan mange gbansan xa ra, a man bara fe jaaxi raba mangedi nun jamae ra naxee na i xa mangeya bun ma.

¹⁷ Ginee na a me temui naxe, mange gine bara a xa mori matandi, boxi ginee birin fan luma ne e xa morie matandi ra. Ginee a falama ne, «Mange

Asuyerusu xεera rasiga nε mange gine Fasati ma a xa fa, kono a mu tin.»

¹⁸ Perise nun Mediya mangedie xa ginεe na yi fe mε temui naxe, e fan tondima nε e xa morie binyade. Na na raba marapaaxui nun binyatarepa mu nonna.

¹⁹ Mange, xa i bara tin, a lanma i xa mange gine Fasati yamari a naxa fa i yire sonon. Gine gbete tongo naxan fisa a be, na xa findi mange gine ra. Na yaamari xa sebe Perisekae nun Mediyakae xa seriyε kui, naxan mu noma masarade.

²⁰ Gine birin na yi yaamari xungbe mε i xa mangeya bun ma, e fama nε e xa morie binyade ki fanyi ra, kelife gine xuri ma, han gine xungbe.»

²¹ Na marasi naxa rafan mange nun mangedie ma. Asuyerusu naxa a raba alo Memukan a fala ki naxe.

²² A naxa bataaxee rasanba a xa boxi birin ma e gbe sebeli ra nun e yete bari xui ra. Na keedi naxe a xeme birin xa findi denbaya xunyi ra, a nun a xa denbaya mixi birin xa a bari xui fala.

2

Esita findife mange gine ra

¹ Na dangi xanbi, mange boje naxa goro. A naxa ratu mange gine Fasati xa fe rabaxi ma, a nun a yete nate naxan tongoxi a xa fe ra.

² Mange xa batulae naxa a fala a be, «Ginedimedi tofanyi ndee xa fen i be.

³ Yaamari fi i xa boxi birin ma, e xa fa ginedimedi tofanyie birin na i xa mangataa Suse. E xa lu i xa ginεe xa banxi kui. Hege, i xa walike banaxi naxan meenima i xa ginεe ma, na xa a

ɲengi sa e xɔn ma, alako nde xa sa e xa tofanyi xun ma.

⁴ Gine naxan na rafan i ma e ya ma, na xa findi mange gine Fasati ɲɔxɔe ra.» Yi wɔyenyi naxa mange kenɛn, a naxa na raba.

⁵ Yuwifi nde nu na Suse naxan nu xili Morodekayi. A findi Yayiri xa di nan na, Simeyi xa mamadi, Kisu tolobite kelife Bunyamin bɔnsɔe ma.

⁶ Babilɔn mange Nebukadansari nan fa a ra konyiya kui, a nun Yudaya mange Yekoniya nun Isirayilaka gbɛtɛe.

⁷ Morodekayi baba xunya xa di gine Hadasa, e nu naxan ma Esita, a nu na Morodekayi nan yi ra, kabi a baba nun a nga faxa tɛmui. A naxa a xuru, a a findi a xa di ra. Gineɗimɛdi tofanyi nan nu a ra.

⁸ Mange xa yaamari to masen a xa bɔxi mixie bɛ, e naxa fa di gine wuyaxi ra Hege xɔn ma Suse. Esita nu na e ya ma.

⁹ A to rafan Hege ma, Hege naxa fate ratofan ture, donse fanyi, nun konyi gine solofere so a yi ra. A naxa e yigiya mange xa ginɛe xa banxi kui dennaxe fan yire birin bɛ.

¹⁰ Esita nu fatanxi bɔnsɔe nun si naxan na, a mu na masen mixi yo bɛ, barima Morodekayi nu bara na tonyi dɔxɔ a ma.

¹¹ Lɔxɔe birin Morodekayi nu a makɔrema mange xa ginɛe xa banxi ra, a xa Esita xa fe xibaarui kolon.

¹² Na ginɛe birin naxa kike fu nun firin naba mange xa ginɛe xa banxi kui. Kike senni bun ma, ture nun labunde mɔɔli ndee nu masoma e ma. Na dangi xanbi, ture nun labunde mɔɔli gbɛtɛe

nu masoma e ma. Na ꞑe keren to kamali, ginɛe naxa nɔ e yeɛe masende mangɛ bɛ.

¹³ Ginɛe nɛ sigama mangɛ xɔn ma, e wa sese xaninfe e xun ma, e nu na soma nɛ e yi ra.

¹⁴ Ginɛe nu soma mangɛ xɔnyi nunmare tɛmui nɛ, e fa gbilen mangɛ xa ginɛe xa banxi firin nde kui. Mɛnni mangɛ xa konyi banaxi Saasagasi nu mɛɛnima e ma. Na xanbi e mu gbilenma mangɛ xɔnyi, fo naxan na a kenɛn e ya ma, a na xili.

¹⁵ Abixayili xa di Esita, Morodekayi naxan xuruxi, na xa tɛmui to a li sigafe ra mangɛ xɔnyi, a mu sese xanin a xun ma fo mangɛ xa walikɛ Hege naxan fala a bɛ. Esita nu rafan mixi birin ma.

¹⁶ E naxa Esita raso mangɛ Asuyerusu xun ma a xa mangɛya ꞑe solofere nde ra, Tebeti kike fu nde ra.

¹⁷ Esita naxa rafan mangɛ ma dangi ginɛe birin na. A xa xanunteya to lu mangɛ bɔꞑɛ kui dangi ginɛdimɛdie birin na, a naxa a findi mangɛ ginɛ Fasati ꞑɔxɔɛ ra.

¹⁸ Mangɛ naxa xulunyi belebele ti Esita bɛ, a a xa kuntigie nun a xa walikɛe birin xili. A na lɔxɔɛ findi malabui lɔxɔɛ ra a xa ꞑama bɛ, a e birin buꞑa mangɛ ki ma.

Morodekayi mangɛ ratangafe

¹⁹ Ginɛdimɛdie to malan sanya firin nde ra, Morodekayi nu dɔxɔxi mangɛ xa banxi naade ra.

²⁰ Esita mu nu a bɔnsɔɛ nun a xa mixie xa fe falaxi mixi yo bɛ, alɔ Morodekayi nu bara a yamari ki naxɛ. Esita nu luma a xui suxu ra, alɔ a darixi a ra ki naxɛ kabi a dimɛdi tɛmui.

²¹ ΛΟΧΩΕ nde Morodekayi nu δΟΧΩΧΙ mange xa banxi naade σεετι ma. Bigitana nun ΤΕΡΕΣΙ, naxee nu na mange xa banxi sode δε makantafe, e naxa χΟΝΟ mange Asuyerusu ma, e fa nate tongo e xa a faxa.

²² Morodekayi to na με, a naxa a fala mange ginε Esita βε, alako a xa na masen mange βε a xili ra.

²³ Mange to na fe χΟΝ nafen, a naxa a kolon nΟndi na a ra. A naxa na χεμε firinyie gbaku wuri ma e faxafe ra. Na birin naxa σεβε taruxui buki kui mange ya χΟρι.

3

Haman wama Yuwifie faxafe

¹ Na dangi xanbi, mange Asuyerusu naxa Hamεdata Agagaka xa di Haman binya, a a ti mangεdie birin xun ma.

² Mange xa mixie birin nu e xinbi sinma Haman bun ma, alΟ mange e yamari ki naxe. ΚΟΝΟ Morodekayi tan nu tondima νε a xinbi sinde a bun ma, a man mu a felenma a βε βΟΧΙ ma.

³ Mange xa mixie naxa Morodekayi maxοrin, «I mange xa yaamari matandima munfe ra?»

⁴ E nu luma Morodekayi maxοrin na na fe ma, κΟΝΟ a mu a tuli matima e ra. Sa na fari, a nu bara a fala e βε a Yuwifi na a ra. Na τεμυι, e naxa na dentεγε Haman βε, e xa a mato a naxan nabama.

⁵ Haman to a to Morodekayi mu tinma a xinbi sinde a bun ma, a naxa χΟΝΟ ki fanyι.

⁶ A to a kolon, Yuwifi nan Morodekayi ra, a mu tin a tan gbansan xa tɔɔro de fa. A nu wama a xa mixi birin nan nahalakife fa, Yuwifi naxee birin nu na Asuyerusu xa mangeya bun ma.

⁷ Awa, mange Asuyerusu xa mangeya ꞑe fu nun firin nde, kike singe, naxan xili Nisan, Haman naxa sematoe maxɔrin, a xa a kolon a lanma a xa Yuwifie faxa kike nun lɔxɔe naxan ma. Sematoe naxa a to na lanxi kike fu nun firin nde nan ma, naxan xili Adari.

⁸ Na temui Haman naxa a masen mange Asuyerusu be, «Si nde na i xa pama ya ma, naxan yensenxi i xa mangeya yire birin. E xa seriyɛ mu luxi alo si gbeteɛ xa seriyɛ, barima e tondima i xa yaamarie yati suxude. A mu lanma e xa sabati i xa bɔxi ma.

⁹ Mange, xa i tinxi, yaamari fi e xa halaki. N tan yati bara tin kɔbiri gbeti kole wulu fu fide i xa mixie ma naxee yi wali rakamalima.»

¹⁰ Mange naxa a xa tɔnxuma ba a belexesole ra, a naxa a so Hamedata xa di Haman yi ra, na Agagaka naxan nu findixi Yuwifie yaxui ra.

¹¹ Mange naxa a fala a be, «I xa i xa kɔbiri ragata. I man xa i waxɔnfe raba yi mixie ra.»

¹² Na kike singe, xi fu nun saxan nde, Haman naxa mange xa sebelitie malan, e xa a xa yaamari sebe mange rasimae, bɔxi gominae, nun si birin mangɛdie ma. Bataaxɛe naxa sebe si birin xa sebeli ki ma nun si birin bari xui ra. E naxa nee sebe mange Asuyerusu xili ra. E man naxa mange xa tɔnxuma fɔxi sa na keɛdie ma.

¹³ Xɛɛrae naxa siga na keɛdie ra mangataa yire birin ma. A nu sebexi keɛdie kui, kike fu nun

firin nde, kike naxan xili Adari, na xi fu nun saxan nde, Yuwifi birin xa faxa, dimedi yo, fori yo, diyore yo, gine yo. E sotose birin xa lu mixi gbete be. Yi birin xa raba na loxo ne.

¹⁴ A nu lan ne yi yaamari xa fi mixi birin ma, alako e xa no na rabade na loxo.

¹⁵ Mange xa xerae naxa siga e gi ra alo mange a fala ki naxe. Asuyerusu nun Haman naxa lu yire keren e xa weni min, konon mixi naxee nu na Suse mangataa, e birin boje naxa mini a i.

4

Morodekayi Esita mayandife

¹ Morodekayi to yi fe birin me, a naxa a xa dugi iboo a ma, a sunnun donma ragoro a ma, a te xube maso a fate ma, a mini taa kui a wama a xui itexi ra.

² A naxa siga han mange xonyi, konon a mu no sode, barima sunnun donma kanyi mu daxe sofe naa.

³ Mange xa yaamari to so taa birin kui, Yuwifie naxa wa e xui itexi ra sunnunyi kui. E naxa sunnun donma ragoro e ma, e te xube maso e fate ma. E naxa na birin naba sunyi kui.

⁴ Esita xa konyi ginee nun xeme banaxi naxee nu menima a ma, e to Morodekayi xa fe fala Esita be, sunnunyi naxa a boje suxu a jaaxi ra. A naxa dugi nde rasanba Morodekayi ma, konon a mu tin a xa sunnun donma ratede a ma.

⁵ Esita naxa Hataki xili, xeme banaxi mange naxan yamari a xa meneni Esita ma. A naxa a xee Morodekayi xon ma, alako a xa a kolon a sunnuxi fe naxan ma.

⁶ Hataki naxa sa Morodekayi li taa kui mange xa banxi sode de ra.

⁷ Haman naxan naba, a nun a kobiri xasabi naxan laayidi mange be Yuwifie faxafe ra, Morodekayi naxa na birin dentege Hataki be.

⁸ A naxa na bataaxe masen a be naxan xaranxi Suse taa kui Yuwifie faxafe xa fe ra. Morodekayi naxa a fala a be a xa na keedi so Esita yi ra, a man xa dentege sa a be. A nu wama ne Esita xa mange mayandi Yuwifie be, alako a bonsoe naxa tooo.

⁹ Hataki naxa gbilen Esita yire, a naxa Morodekayi xa masenyi birin tagi raba a be.

¹⁰ Esita to na me, a man naxa Hataki xee Morodekayi xon ma, a xa sa yi fala a be,

¹¹ «Mange xa walikee nun a xa mixi birin a kolon gine yo, xeme yo naxan sigama mange yire beenu mange xa a xili, na kanyi lanma seriye ki ma a xa faxa. Xa mange sa tin, a a xa sawuri xema daaxi itala a be, a noma dipede na kanyi ma. Kono a xi tongo saxan nan ya, mange mu n xili!»

¹² Hataki to na fala Morodekayi be,

¹³ Morodekayi naxa Esita yaabi, a naxe, «Esita, hali i to na mange nan xonyi, i naxa a mapoxun de a i keren noma kiside Yuwifie ya ma.

¹⁴ Xa i dundu yi fe ma, saabui gbete minima ne Yuwifie be, kono i tan nun i xabile halakima ne. Nde a kolon xa i findixi mange gine ra yi loxo yati yati nan ma fe ra?»

¹⁵ Na kui Esita naxa Morodekayi yaabi yi woyenyi ra,

¹⁶ «Siga, i sa Suse Yuwifie birin malan, wo xa sunyi suxu n be. Wo naxa ye min, wo naxa wo

dεge yanyi saxan nun κωε saxan bun ma. N tan nun n ma konyie fan sunyi suxuma na ki nε. Na dangi xanbi, n sigama nε mangε yire, hali tonyi to dɔxɔxi na ma. Xa e n faxa, awa yire.»

¹⁷ Na temui Morodekayi naxa Esita waxɔnfe raba, alɔ a fala a bε ki naxε.

5

Esita sigafe mangε Asuyerusu xɔn ma

¹ Sunyi xi saxan nde, Esita naxa a maxiri mangε gine dugie ra, a sa siga mangε yire. Mangε nu dɔxɔxi a xa kibanyi kui, a ya tixi naade ra.

² A to mangε gine Esita to, a tixi naa, a xa fe naxa rafan a ma. Mangε naxa a xa sawuri xεema daaxi itala a bε, Esita naxa a belexε din na sawuri xunyi ra.

³ Mangε naxa a maxɔrin, «Mangε gine Esita, munse niyaxi? I wama munse xɔn ma? N mu tondima, hali i wama n ma mangεya tagi nan xɔn ma.»

⁴ Esita naxa a yaabi, «Mangε, xa a sa i kenεn, n wama a xɔn ma wo nun Haman xa fa n xɔnyi to, won birin xa won dεge a fanyi ra i xa binyε bun ma.»

⁵ Mangε naxa xεera rasiga Haman ma keren na, alako e xa sa Esita waxɔnfe raba.

⁶ Mangε nun Haman naxa siga Esita xɔnyi, e e dεge yire keren. E nu na weni minfe temui naxε, mangε naxa Esita maxɔrin, «Esita, i wama naxan xɔn ma, a fala n bε. N mu tondima. I waxɔnfe na munse ra? Hali i wama n ma mangεya tagi nan xɔn ma, n a soma nε i yi ra.»

⁷ Esita naxa mange yaabi, a naxe, «N wama naxan xon ma,

⁸ xa i bara tin a ra, a xoli n ma wo nun Haman man xa fa n xonyi tina. Na temui, won na ge won degede, n na n waxonfe falama i be.»

⁹ Na loxoe Haman nu seewaxi ki fanyi, konoo a to Morodekayi to mange xa banxi sode de ra, a bope naxa te a paaxi ra, barima Morodekayi tondixi a binyade, a mu gaaxuxi a ya ra fefe ma.

¹⁰ Na kui Haman naxa a sabari, a gbilen a xonyi. Menni a naxa a booree nun a xa gine Seresi xili.

¹¹ A naxa a yete igbo folo a xa naafuli xa fe ra, a xa di wuyaxi xa fe ra, nun a tide xa fe ra, mange naxan fixi a ma kuntigie nun mangedia tagi.

¹² Haman naxa a fala e be, «Safe na birin xun ma, mange gine Esita n tan keren nan xili, a muxu nun mange xa sa muxu dege a xonyi to. Tina fan, muxu man sigama ne naa.

¹³ Konoo na birin mu findima seewe ra n be, danmi n na Yuwifi Morodekayi toma mange xa banxi sode de ra.»

¹⁴ A xa gine Seresi nun a booree naxa a fala a be, «I naxan nabama, tina geesege, i xa wuri kuye nongon ya tongo suuli ti, i fa mange mayandi Morodekayi xa gbaku na kon na. Na kui wo nun mange sigama ne Esita xonyi seewe kui.» Na fe naxa rafa Haman ma ki fanyi ra, a fa na wuri ti naa.

6

Mange Morodekayi binyafe

¹ Na kɔɛ ra mangɛ mu nɔ xide. A naxa xɛɛra rasiga bukie tongode naxee nu findixi mangɛya xa taruxui ra. Na naxa xaran mangɛ bɛ.

² E naxa fe nde xaran Morodekayi xa fe ra. A nu bara a kolon mangɛ banxi kantamae Bigitana nun Tɛrɛsi nu wama mangɛ Asuyerusu faxafe nɛ.

³ Na kui mangɛ naxa a xa batulae maxɔrin, «Won Morodekayi binya di na fe ma?» Mangɛ xa batulae naxa a yaabi, «Fefe mu nu raba a bɛ sinden.»

⁴ Mangɛ man naxa e maxɔrin, «Nde baxi sode n ma banxi kui yakɔsi?» Haman nu bara so mangɛ xɔnyi, alako a xa a mayandi Morodekayi xa gbaku wuri ma, naxan nu bara gɛ tide naa.

⁵ Na na a ra mangɛ xa batulae naxa mangɛ yaabi, «Haman nan be.» Mangɛ naxa a fala e bɛ, «A xa fa n yire.»

⁶ Haman to so, mangɛ naxa a maxɔrin, «Mixi nde na n wama naxan binyafe ki fanyi. N lan n xa munse raba na kanyi bɛ?» Haman naxa a maɲɔxun a bɔɲɛ ma, «Mixi gbete mu na mangɛ wama naxan binyafe bafe n tan na.»

⁷ Na kui Haman naxa mangɛ yaabi, «Mangɛ, i wama mixi naxan binyafe,

⁸ a lanma mangɛ dugi, mangɛ bara naxan nagoro a ma, a xa na ragoro na mixi ma. E man xa fa soe nde ra i bara dɔxɔ naxan fari, mangɛ tɔnxuma saxi naxan ma.

⁹ I xa mixi xungbe nde xa na dugi ragoro na mixi ma, i wama naxan binyafe. A na te soe fari, boore xa a rapɛrɛ taa kui, a xa siga masenyi ti ra, «Wo a mato mangɛ naxan nabama mixi bɛ, a wama naxan binyafe.»»

¹⁰ Awa, mange naxa a fala Haman be, «I xulun, i sa dugi nun soe tongo, i fa i xa woyenyi birin nakamali Morodekayi be, na Yuwifi naxan dɔxɔma mange xa banxi sode de ra. I naxa nɛɛmu i fala xui sese ma.»

¹¹ Na temui Haman naxa sa dugi nun soe tongo. A naxa mange dugi ragoro Morodekayi ma. Morodekayi to te soe fari, Haman naxa soe rapere taa kui a masenfe ra pama be, ««Wo a mato mange naxan nabama mixi be, a wama naxan binyafe.»»

¹² E to ge na rabade, Morodekayi naxa gbilen mange xa banxi sode de ra, Haman tan naxa a xulun sigafe ra a xonyi, a yatagi ixɔnɔxi.

¹³ Haman to na birin fala a xa gine Seresi nun a defanbooree be, e naxa a yaabi, «Xa yi Morodekayi, Yuwifi bɔnsɔe na a ra, i mu nɔma tide a kanke. I fama ne i yete xun nakanade tun!»

¹⁴ Na temui yati mange xa mixi ndee naxa fa a xilide, a xa siga mange gine Esita xonyi a degede.

7

Esita xa mayandi

¹ Mange nun Haman naxa siga mange gine Esita xonyi e degede.

² Na sigɛ firin nde kui, mange nu weni minma temui naxe, a man naxa gbilen Esita maxɔrin na, «Esita, i wama naxan xɔn ma, a fala n be alako n xa na raba. Munse xɔli i ma? Hali i wama n ma mangeya tagi nan xɔn ma, n a fima ne i ma.»

³ Mange gine Esita naxa a yaabi, «Mange, xa i sa tin, n wama fe naxan xɔn ma, i xa n tan nun n bɔnsɔe rakisi.

⁴ N tan nun n ma mixie bara mati, alako muxu xa halaki, muxu xa faxa, muxu xa ꞓon feo. Xa e muxu mati konyie gbansan nan na nu, n mu fefe falama i be nu, n dunduma ne tun, barima na fe mu xɔɔxɔ nu han n xa mange tɔɔɔ.»

⁵ Mange Asuyerusu naxa mange gine Esita maxɔrin keren na, «Nde suusaxi yi fe mɔoli maꞓɔxunde? Na kanyi na minden?»

⁶ Esita naxa a yaabi, «Muxu yaxui xungbe, naxan wama muxu tɔɔɔfe, na findixi yi Haman mixi kobi nan na.» Haman to na wɔyenyi me, gaaxui naxa a suxu a ꞓaaxi ra.

⁷ Mange bɔɔe naxa te, a mini tande ma. Haman to a kolon mange ꞓan bara nate tongo a xa fe ra, a naxa lu mange gine Esita fe ma, a xa a mayandi a xa a rakisi.

⁸ Haman to a felen mange gine Esita bun ma, mange so temui nan na ki kelife tande ma. Mange naxa sɔnxɔe rate, «Yi xeme na munse rabafe yi ki? A man wama dutunfe mange gine Esita nan ma n ya xɔri n ma banxi kui?» Mange fefe na wɔyenyi fala, mixie naxa Haman yatagi makoto, e a xanin.

⁹ Xarabona, mange xa mixi nde, naxa a fala mange be, «Haman ꞓan bara wuri ti a xɔnyi, a nu wama Morodekayi gbakufe dennaxe, Morodekayi naxan nu bara mange rakisi. Na wuri ite nɔngɔn ya tongo suuli.» Awa, mange naxa a yamari, «Haman xa gbaku menni ne.»

¹⁰ Na na a ra Haman naxa gbaku na wuri ma, naxan nu tixi Morodekayi xili ma a faxafe ra. Na dangi xanbi, mange bɔɔe naxa goro.

8

Yuwife xunnakeli soto

¹ Na loxoe mange Asuyerusu naxa Yuwife yaxui Haman xa se birin fi mange gine Esita ma. Morodekayi naxa a yete masen mange be, barima Esita nu bara a fala mange be a Morodekayi findixi a taara nan na.

² Mange naxa a xa tonxuma ba a yete belexe ra, a naxan nasuxu Haman yi, a a so Morodekayi yi ra. Esita naxa Haman harige birin taxu Morodekayi ra.

³ Na temui Esita naxa a mafelen mange bun ma, a a mayandi a naxa Haman Agagaka waxonfe kobi raba Yuwife ra.

⁴ Mange naxa a xa mangeya sawuri xema daaxi itala Esita mabiri. Na nan a niya Esita naxa keli a ti a ya i.

⁵ A naxa a masen a be, «Mange, xa i tin, xa n ma fe rafan i ma, xa i bara nate tongo, xa i n xanuxi yandi i xa keedi sebe naxan Hamedata xa di Agagaka Haman xa yaamari kanama, yaamari naxan fi Yuwife faxafe ra i xa mangeya birin kui.

⁶ N tan mu noma n ya tide n ma mixie ra toore nun gbaloe xa e soto.»

⁷ Awa, mange Asuyerusu naxa a masen mange gine Esita nun Yuwif Morodekayi be, «N bara Haman faxa, barima a nu wama Yuwife halakife ne. N man bara Haman harige fi Esita ma.

⁸ Yakosi wo naxan nabama, wo xa keedi sebe n xili ra, naxan noma Yuwife xa fe fande. Wo xa n ma mange tonxuma sa a ma, barima xa

n ma tɔnxuma na a ma, na yaamari mu nɔma masarade.»

⁹ Na lɔxɔe yati, e naxa sebelitie maxili. Morodekayi naxa yaamari fi e ma naxan nabama Yuwifie xa fe ra. E naxa na bataaxe sebe mange rasimae, gominae, nun mangɛdie birin ma naxee nu na bɔxi keme mɔxɔɔɛn nun solofere xun ma, kelife Inidya ma, han Etiyopi. Kankan gbe nu sebeɛxi a xa sebeli ki ma nun a bari xui ra. Yuwifie fan naxa e gbe soto e xa sebeli ki ma nun e bari xui ra. Na raba kike saxan nde ne, kike naxan xili «Sifan,» na xi mɔxɔɔɛn nun saxan nde lɔxɔe.

¹⁰ Na bataaxe naxa sebe mange xili ra, a xa tɔnxuma naxa sa e ma. Xɛɛra naxee nu lan e xa bataaxe rasanba, nee naxa siga e gi ra mange xa soe fanyie fari.

¹¹ Mange xa keedi a masen ne, Yuwifie nɔma e malande e xa e yete xun magere. Xa mixi yo wama e gerefe, mange bara tin Yuwifie xa e faxa, e nun e xa ginɛe nun e xa die. E man nɔma e harige birin tongode.

¹² Yi yaamari nu lanxi a xa raba mange Asuyerusu xa mangɛya birin kui, Ada kike, ne kike fu nun firin nde, a xi fu nun saxan nde ma.

¹³ Na yaamari nu sebeɛxi keedie ma, bɔxi yo bɔxi xa e gbe soto alako birin xa a kolon, Yuwifie fan xa redi e gbeɔxode e yaxuie ma.

¹⁴ Mange to yaamari fi, xɛɛrae naxa siga e gi ra mange xa soe fanyie fari. Yi yaamari naxa xaran Suse mangataa kui.

¹⁵ Morodekayi naxa mini mange xa banxi kui, mange dugi fɔɔɛe nun a fiixe ragoroxi a

ma, mangε tɔnxuma xεεma daaxi dɔxɔxi a xun ma, nun donma xungbe gbeeli ragoroxi a ma. Susekae birin naxa sεεwa, e e xui rate jεlexinyi kui.

¹⁶ Yuwifie naxa sεεwa ki fanyi ra e xa xun-nakeli xa fe ra.

¹⁷ Yire birin nun taa birin mangε xa yaamari xaranxi dennaxε, Yuwifie naxa xulunyi ti sεεwe kui. Mixi wuyaxi naxee kelixi si gbεtεe ya ma, e naxa e yetε findi Yuwifie ra, barima e nu bara gaaxu e ya ra.

9

Yuwifie yaxuie faxafe

¹ Ada kike fu nun firin nde, xi fu nun saxan nde to a li, mangε xa yaamari nu lanma a xa raba. Na lɔxɔε ma Yuwifie yaxuie nu wama e masɔtɔfe, kɔnɔ fee naxa masara, Yuwifie naxa nɔ e ra.

² Mangε Asuyerusu xa mangεya yire birin, Yuwifie naxa e malan e yaxuie gerede. Mixi yo nu nɔ tide e ya ra, sie birin naxa gaaxu.

³ Bɔxi birin mangεdie, mangε rasimae, gominae, nun mangε xa mixie naxa Yuwifie mali, barima e nu gaaxuxi Morodekayi ya ra.

⁴ Morodekayi nu bara findi mixi xungbe ra mangε banxi kui. A xili fanyi naxa yire birin li, a tide xun nu masama tun.

⁵ Na na a ra Yuwifie naxa e yaxuie bɔnbɔ santidegεma ra, e e faxa. E naxa e waxɔnfe birin naba e yaxuie ra.

⁶ Yuwifie naxa mixi kεmε suuli faxa Suse mangataa.

7 E man naxa Parasandata, Dalifon, Asipata,

8 Porata, Adaliya, Aridata,

9 Paramasata, Arisayi, Aridayi, e nun Fayesata birin faxa.

10 Na mixi fu findi Hamedata xa di Haman xa die nan na, Yuwifie yaxui. E naxa na mixie faxa, kɔnɔ e mu mixi yo harige tongo.

11 Na lɔxɔe yati, mange naxa a kolon mixi naxan xasabi faxaxi Suse mangataa.

12 Mange naxa a fala mange gine Esita be, «Yuwifie bara mixi keme suuli faxa Suse mangataa, a nun Haman xa di fu. Xa e bara na mooli raba yi taa kui, e munse rabaxi yire gbete ma ma mangeya kui? Kɔnɔ i wama naxan xon, n na rabama ne i be. I waxonfe na munse ra di? Na birin nabama ne i be.»

13 Esita naxa a yaabi, «Xa i bara tin, Yuwifi naxee na Suse, e man xa no e gbepoxode tina. Haman xa di fu xa gbaku wuri ma.»

14 Mange naxa yaamari fi a xa raba alo Esita a falaxi ki naxe. Na yaamari naxa xaran Susekae be. Haman xa di fu fan naxa gbaku wuri ma.

15 Ada kike xi fu nun naani nde ra, Yuwifie man naxa e malan, e xeme keme saxan faxa taa kui, kɔnɔ e mu e harige yo tongo.

16 Yuwifi naxee nu na boxi gbete ma, nee fan naxa e malan, e yete xun magerede e yaxuie ma. E naxa e yaxui mixi wulu tongo solofere a nun suuli faxa, kɔnɔ e fan mu nee harige yo tongo.

17 Na birin naba Ada kike xi fu nun saxan nde ne. A xi fu nun naani nde ra, Yuwifie naxa e malabu seewe kui, e xulunyi ti.

18 Yuwifi naxee nu na Suse, nee naxa e yaxuie gere na xi fu nun saxan nde nun fu nun naani

nde ma. E naxa e malabu sɛɛwɛ kui a xi fu nun suuli nde lɔxɔɛ, e xulunyi fan ti.

19 Na nan a toxi Yuwifi naxee na daaxae, nee xulunyi tima Ada kike xi fu nun naani nde ma sɛɛwɛ kui, kankan a dɔxɔboore buɲama na tɛmɔi.

20 Morodekayi naxa na fe birin seɓɛ bataaxɛe kui Yuwifie ma, naxee nu yire makuyee nun yire makɔrɔxie Asuyerusu xa mangɛya kui.

21 A naxa a seɓɛ, Yuwifie xa Ada kike xi fu nun naani nde nun a xi fu nun suuli nde findi sali lɔxɔɛɛ ra ɲɛ yo ɲɛ,

22 barima e e yɛtɛ sɔtɔ e yaxuie yi ra na tɛmɔi nɛ, e xa tɔɔrɛ findi ɲɛlexinyi nan na, e xa sunnunyi findi sɛɛwɛ nan na. Na lɔxɔɛɛ a lan nɛ e xa e dɔxɔbooree buɲa, e man xa setaree ki.

23 Yuwifie naxa Morodekayi xa yaamari suxu, na naxa findi naamunyi ra e bɛ ɲɛ yo ɲɛ.

24 E na birin naba nɛ barima Hamɛdata Agagaka xa di Haman, Yuwifie yaxui, nu bara wa Yuwifie birin halakife. A nu bara ɲɛli bɔnbɔ, naxan xili Puri, alako a xa e halaki, a xa e sɔntɔ.

25 Kɔnɔ Esita nu bara siga mangɛ yire. Mangɛ naxa kɛɛdi seɓɛ yi ki, «Haman nu wama fe ɲaaxi naxan nabafe Yuwifie ra, na xa gbilen a ma. A xa die fan xa gbaku wuri ma.»

26 Na nan a toxi yi lɔxɔɛɛ xili falama «Purie,» barima e bari xui ra e ɲɛli xili falama, «Puri.» Bataaxɛ seɓɛli to kamali na ki,

27 Yuwifie naxa na lɔxɔɛ firinyie findi sali lɔxɔɛɛ ra. Na naxa findi naamunyi ra e tan nun e bɔnsɔɛ bɛ, nun mixie bɛ naxee soma e xa diine

kui. E xa yi loxoε firinyie binya ne yo ne, e xa fe birin naba alo Morodekayi a yamari ki naxe.

²⁸ Ne naxee sa fama, Yuwifie xa denbayae naxee na yire birin, e xa yi Puri loxoεε binya, alako e tan nun e bonsoε naxa nεemu yi fe dangixi ma.

²⁹ Awa, Abixayili xa di Esita, naxan findixi mange gine ra, a nun Morodekayi, e naxa yi bataaxe mange daaxi firin nde sebe Puri Sali xa fe ra.

³⁰ E naxa bataaxee rasiga Yuwifie birin ma, naxee nu na mange Asuyerusu xa boxi keme moxoπen nun solofere birin kui, alako mixie xa nepe boπesa nun tinxinyi kui.

³¹ E man naxa a masen Yuwifie be, e xa Puri Sali loxoεε raba a waxati yati ma, alo Morodekayi nun mange gine Esita e yamarixi ki naxe. E tan nun e bonsoε birin xa sunyi suxu, e xa Ala maxandi.

³² Mange gine Esita xa yaamarie Puri salie xa fe ra, na naxa findi seriye ra, e fa sebe yi kitaabui kui.

10

Morodekayi nun mange Asuyerusu senbe

¹ Mange Asuyerusu naxa duuti maxili mixi birin ma, kelifa xare ma han surie ma.

² Mange senbe nun a xa limaniya birin sebexi Perise nun Mediya mangεε xa taruxui kui. Morodekayi tide gbo ki, na fan sebexi na kui.

³ Morodekayi Yuwifi naxa findi mange Asuyerusu xa mixi xungbe ra, a man naxa findi mixi kende ra Yuwifie be. E naxa a xanu ki

fanyi, barima a nu wali fanyi rabama e be alako
Yuwifie xa fe xa siga yare ma.

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila
The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Évangélique Réformée Néerlandaise et les
Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Évangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative
Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it
in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are
licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,
please contact the respective copyright owners.

2020-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source
files dated 29 Jan 2022

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2